

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.16. Deum se ostendit, quia per contraria media operatur, tanquam Dominus naturæ, sicut in Mara & in serpente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

stera, atque indicat mihi quid feceris, Ne in noctem distuleris, nec agere differas vsque in tempus horamque: patitur tunc etenim: *Nemo poterit operari. Quid acturus es, dum tibi febris perturbabit caput, & dolor vehemens corpus acerbè torquebit, & infirmitas te ad ieiunia, orationes, opera penitentia reddet inhabilem: quando ad emittendam confessionem bonam scilicet, cum clara tuorum seclerum cognitione, eorumque satisfactione iacebis inidoneus? Aut mortem consistere, consulta tibi Spiritus S. de quibus alias.*

Ecclesi. 17.
27.

III. Tertiò hanc perpende sententiam: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi, ex qua certitudinem illam colligo, qua gaudet Ecclesia. Si in qua continuo residet Christus: Ecce vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.* Vnde velut sol diuinus eam perpetuo fouet, illuminat, conseruat, roborat, & custodit: quocirca nihil timendum, quod cœcitat, vel erret, vel labatur, vel decipiatur, vel eam omnes inferni tenebræ obnubilent, nec sibi persuadeant heretici, quod eius poterint aliquando obscurare fidem, nec tyranni eius labefactate constantiam: eterim in ea semper residet, & præsidet Christus, qui ait: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.*

VI. Quid agendum sit post communionem. CAIETA. 3. P. 279. art. 11.

Similiter ex vi horum verborum sapienter & vtiliter colligit Cardinalis Caieta, quid tibi post susceptam communionem sit agendum: ne scilicet ilico ab actibus desistas deuotionis, nec credideris, quod in deglutendo species Sacramentales effectus huius sanctissimi Sacramenti finiat: sed ut pius persistas, tibi que tantam præsidio sumas misericordiam: etenim quo tempore perseverant species, singulares in te effectus operatur ille qui dixit: *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.* Hæc eius sunt verba: *Intelligo in tota hac materia per tempus suspensionis Eucharistia, non illam solum morulam, qua deglutitur, sed cum consequente temporis spatio, quo Christi corpus sacramentaliter in sumente perseverat, est enim vnde presens corporaliter in nobis, ac per hoc pasceat, & illuminans spiritualiter animam, ut sic etiam illud implatur: quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.* Ex quibus perspicuum tibi erit, quamquam sibi iniuriam faciant, qui sumptâ Eucharistiâ statim ad negotia secularia diuertunt: nec vel paruum impediunt morulam huic in anima cœlesti Manna ciboque digerendo. Verùm quid de illis dicendum, qui peracta missa, vel hausto Sacramento continuo fabulis nugisque seculi distrahuntur? Satis liquido patet

ex ipso vestis filo, quam paruum ex hoc solo diuinitissimo, quem pectore gerunt, fructum, salutemque referant.

§. 16. Deum se ostendit, quia per contrariã modis operatur, tanquam Dominus natura, sicut in Mara & in serpente.

Hæc dicens expuit in terram, & fecit lutum 40. **H**ic nobis sistendum foret cum D. Lib. 3. 46. Ambrosio, considerando, quod Christus Sacramentum statuat illuminationis huius cœci lutum mentis, eius oculis imponens, ut tibi ostendat, ad illuminationem colorum animæ tuæ remedium efficacissimum hoc esse, si coram illis ponatur, quod lutum sit, pulvis & cinis. Verùm hoc omisso dico, quod iam representet D. Ioannes, qua ratione Christus opera Patris sui operetur, scilicet illuminet, & nobis diuinam demonstrat lucem, quæ luceat in tenebris: *Lux in tenebris lucet.* Expuit in terram, & fecit lutum ex spuito, & liniuit oculos cœci. Bone Deus, numquid hoc illuminandis oculis aptum remedium, illis lutum glebam iniicere: illa si prius lucidi fuissent, illos excæcarent: nulli uamque sunt oculi adeo lyncæ, licet aquilæ, quin si luti illis massam superinieceris, statim illis visus, eripitur. Hoc igitur quod in tuis manibus visum admittit, ipsum est quod postquam in manibus Saluatoris visum consert, ut hinc agnoscat, quod Deus superior est, & totius naturæ Dominus, qui per quodlibet operatur, & per tale medium, & cum ea creatura, quæ animo suo fedit.

I. Deus Dominus est natura.

Omnino mirabilis est ille D. Basilij, discursus, D. Basil. Scholia in dicentis, quod hoc vno inter alia, quibus Deus ostendit se voluit, auctorem & Dominum totius nature, idem confirmet, in eo quod quodlibet efficiat, per creaturam & medium sibi placitum: quod per ignem frige faciat, per gelum calefaciat, ut patet in Ægypto, & rebus amarissimis adferat dulcedinem, sicut in aquis Mara: quamuis enim Deus creaturas condens, cuiusque naturam suam particularem & limitatam iudicet, secundum quam ea operaretur quæ esset limitata, & conformia suæ naturæ, eiusque qualitatibus, ac prouide distinctæ essent proprietates & effectus, prout & sunt nature: nihilominus potestas illius, atque absolute dominium omnibus his supereminet, ut de quolibet, & per quodlibet, quæcumque & quomodocumque vellet operaretur? Vnde sic explicat S. Doctor verba illa Davidis: *Qui dat murem sicut lauam Respectu Dei, Ps. 147. 7. 5.*

idem est nix quod lana, quocirca cum ipsa potest nix calefacere, sicut lana: & frigesacere, cum lana, eo modo, quo cum nix. Illum igitur auctamus: Inexpugnabilem hic & infinitam Dei potentiam exprimit, quod nondum existentes essentia producit, & existentes mutat, & cuiuscumque rei vult, adaptat. Licet omnia immotis natura finibus ligentur, tamen quando & placet, solvantur, & aliquando ipsas essentias immutat, aliquando momentis ad aliam operationem transfert. Effemias nominati plas naturas secundum suas proprietates qualitatesque naturales.

In ps 110. Hoc est, si d. Chryso. credimus de quo in psalterio canimus Davidis qui divitiorum operum attendens magnitudinem, sic ait: Magna opera Domini, excussit in omnes voluntates eius. Praeclara sunt Dei opera, ad eius voluntatis creata mensuram, quam in eis: & cum eis, & per illa pertinet, quomodo & qua ratione sibi bene placuerit. Nec opinis. (moret D. Aug. a. hanc expendens doctrinam, quam explicat & confirmat scientia pelagus D. Tho. b.) quod in hoc Deus vim infertur naturae, simili namque naturae magis est naturale quam ad eum Deo, velut supremo & absoluto Domino, qui facere potest, quodlibet, & quemodolibet cum tota natura, suisque creaturis: & omnes illae sic dominium hoc & superioritatem agnoscunt, ut visqueque hoc sibi magis proprium ducit, agere quod Deus vult, quam illud quod est naturae suae particulari maxime proprium. Hoc D. Chryso. em. clarius explicat insigni quodam discursu, quo perpendit, quod Deus in confirmationem huius superioritatis ac dominij, quod in omnia habet, et odque cuncta in omnibus, & per omnia ab ipso dependant, & omnem suam ab ipso virtute recipiant, qua suos producant effectus, crebro fecerit. Eff. Aus per media limitibus legibusque naturae omnia contraria. Confirmat hoc D. Chryso. Non potest diabolus, non valent Angeli, nec tota potentia creata efficere, ut ex fote frigido educatur ignis, & instar fornacis adurat: & aqua frigida de fornace producat, quae instar fontis frigesfaciat.

41 Hoc modo videmus, quod Deus apertius populo suo potentiam suam ostenderit, qui de divina semper dubios potestate disputabat. Sic ad egressum de Aegypto probavit: cum per deserta inaquosa peregrinus ambularet, non nisi aquas offendit, felle amariore. Affliguntur vltra quam dici potest obmurmurant, & de Deo potestate loquuntur indigna: Confugit Moyses ad Dominum, qui: *Ostendit ei lignum*, praecipiens ut illud aquis demergeret, quo factum est ut saecato red-

ditae sint dulciores. Dubitat D. Augustinus lignum *Lab. 99. in virtutem ad hoc habuerit naturalem?* an ex natura sua tam dulce fuerit, ut aquas potuerit indolcorare. Haec quorundam modernorum fuit opinio: quia hoc inquirunt, significare voluit Dominus, ostendendo Moyse lignum. *Ostendit ei lignum* Hebraei legunt *Docuit ipsum Dominus lignum*. q. d. Docuit Moyses ligni proprietatem: cui consentire videtur Spiritus S. etenim agens, qua ratione Deus emitta creaverit suis ditata curandi virtutibus naturalibus, in exemplum adducit illud lignum: *Nome à ligno indolcorata est* Eccl. 38. 5. *aqua amara: Ad agnitionem hominum virtus illorum*, q. d. Hoc factum fuit, ut homines agnoscerent virtutes medicamentorum. Verum sapienter D. Aug. D. Gregor. Nyssenus arborantur: quod *L. de mir. lignum* hoc virtute non vigerit naturali ad rabil. indolcorandas aquas: quo ad me verò, sufficit *scrip. c. 22* hoc argumentum, quod licet lignum frustum & l. de seu massa fuisset saecari, non potuisse tamen *vita Moy.* aquas illas reddere suaviores: erant etenim in le. *plurima*, & in tanta copia, ut ex eis sitim extingueret poterit omnis populus, qui numerum vitorum bellatorum sexcentorum milium excedebat: hic mulieres, hic parulos, hic iumentorum gregumque prope infinitam omitto multitudinem. Et sicut aduertit Philo, quem laudat D. August. non tantum fons erat, sed *L. de vita* copiosissimi gurges, & ligno vni solummodo *Moyse* immerso omnes dulcedinem contraxerunt *l. 12. contra* optatissimam. *Fausl. c. 3)*

Nec solum intendunt D. Aug. & D. Gregor. Nyssen. lignum illud dulce non fuisse, sed insup. r. credunt sic amarum, ut nihil magis: eaque opinio est historiae scholasticae ex sententia Hebraeorum: & quod nedum amarissimum fuerit: sed etiam ex natura mortiferum. Abulensis ex opinione Rabbi Salomon refert, quod ex *In c. 15.* ardore fuerit seu planta, quam dicimus Adelpa, *Exo. 9. 15.* quae ex natura sua venenum est & mortale, & amarissimum: & hoc in praefatis verbis indicat Spiritus S. vult enim probare, quod Deus heris & lignis virtutem indidit: medendi infirmitatibus, sumpto argumento à maiori ad minus: si ligno ut amaro, ita mortifero, potuerit, illicque Deus virtutem ded. rit, ut solo suo, contactu aquas indolcoraret, redderetque salubres, quanto magis hoc esset heris ac medicamentis: illis etenim virtutem sanandi concreavit proportionatam. Quocirca quod nostra vulgata scribit: *Nome à ligno indolcorata est aqua: Ad agnitionem hominum virtus illorum*. Graeca lectio sic transfert: *Nome à ligno dulcis facta est aqua, ut cognosceretur virtus illius*

illius ab homine Querit D. Rabbatus Maurus: Cuius illius: Et respondet: Dei. Hoc est, ut suam Deum virtutem demonstraret, qui ut natura Dominus per hoc quod vim tantum habebat amaricandi & occidendi, dulces, & salubres efficit aquas: idcirco multi SS. opinantur quos refert Lipoman. & prius senserat Tertullia, quod lignum illud figuram prætulit crucis, quo Deus aquas nature humane amaras sanitati restituit: (A qua multa populi sunt) & ab amaritudine peccati, qua infectæ erant, vindicavit, idcirco ait, Dominus ostendit lignum, sive docti, illum quia, ut indicat D. Greg. Nyssen. non tantum illi lignum ostendit sed insuper & totum illud mysterium quod per illud figurare cupiebat. Hoc Deus facit ad virtutis suæ ostensionem: ut cognoscatur virtus illius ab homine: reddidit enim dulcissimas aquas per illud, quod si dulces fuissent, eis omnem potuisset dulcedinem auferre, & omnem adferre amaritudinem.

Incap. 15. Exo. L. contra Iudæos. Apoc. 17. 15

Lin vita Mosi.

42

III. Dei similitudo potest ostenditur in serpente aeneo.

Nam. 21. 5.

Nam. 25. 9. 6.

Idem demonstrare voluit in serpente illo aeneo per ignis virtutem consilii, quem confabulavit, ut eius solummodo conspectu venentur curaret ardens & mortale, quo serpentes illi ignis, quemcumque momordissent, infliciebant. Quis percussus aspexerit eum visus. Obtrabat populus Dei per iniurias solitudines, cum Dominus quotidianum illud & caeleste mittebat manna, panem Angelicis coctum manibus, substantialem, lapidum & ad quem libet saporis ac suavitatis gustum aptissimum, forsitan tanti copia boni illi male cessit: cum in querelas contra Deum obmuturans insurrexerit, quod illi præter manna alia nulla ferula ministraret: *Amanca non sicut iam nauisat super cibo suo L. ussimo*: Eo modo quo ferui dum à dominis suis non adeo laute excipiuntur de illo, deque sua calamitate querulosi obgannunt quasi sic eos Deus emittiret, ad importunas contra Dei maiestatem querelas consurgerent: & qui de illo querebantur molestus, de quo illi gratias referre debuerant honestus, ob receptum ab illo beneficium (inquit) eos punire propoluit: *Misit Dominus in populum ignitos serpentes*. Cuius gratia erat hæc, inquit Abulen. poena murmuratoribus, ut illos igniti punirent serpentes, qui linguas suas contra Deum detraheres exerceant, quod parè eibum illis adijeret, & huic quidem satis languidum: quasi qui Deum sibi subijcere conarentur eum mordaci lingua sua lacinantes. Est autem maxime iustum ut illos serpentes igniti invadant linguæ que spiculis mordeant, qui Deum & eius prouidentiam calumniando, mordere studuerant.

Nomulli vocabant istos serpentes ignitos, ex mente Abulen. Lyræ & Oleastr: quia descendentes volando per aera flammis & igneas sagittas emittebant: eaque de causa dicebantur igniti: scilicet, serpentes incendentes, deuorantes, quod deducunt à verbo *Saraph* quod significat, comburere, incendere: illi namque serpentes halitu suo euomebant venenum adeo mortiferum & incensum, ut quos tantummodo tangebat, in cineres conuerteret ut velut ardeatissima febris combustis interirent. Idcirco ait Oleaster, dicebantur igniti serpentes: eo quod ex se speciem quarumdam ignis emitterent, qui quoscunque tangebat, exurebat veneno illo quod de ipsis emanabat. Ad tanti igitur mali remedium, si quidem potuisset Deus unico oris sui animi verbo illud impedire, cunctosque delere serpentes, voluit tamen ut Moyses æneum conficeret serpentem, unde & illud eidem precepit, & impleuit ille Dei iussionem: *Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo, qui percussus aspexerit eum* dimer.

IV. Cur dicantur igniti serpentes.

V. Cur serpentes hic fuerit, aeneus, sive ignitus.

Ad quid Domine talis machina, serpens æneus & ignescens: sic legunt Hebræi *Fac serpentem igneum sive ignitum*. An non facilius fuisset eum ex ligno componere: Deinde unde, sibi tantum comparabunt aëris, quantum necesse est ut tam ingens ex ea confertur serpens qui ab vno possit videri miliaribus tantum eum sparij tetra- rum requirebat sexcentorum millium exceptis mulieribus, senioribus puerisque multitudo. Magnum hic reconditum est sacramentum: idcirco namque iubet Dominus: *Pone eum pro signo*. Aliud indubie figurare voluit, præter id quod oculis obieciatur: & hoc verum est: primo etenim suam intendit monstrare potentiam, de qua populus minus digna protulerat, grauiusque detraherat: in cuius calumnia supplicium ignitos mille serpentes: etenim linguarum morsum murmurantium congruè serpentium venenatorum morsibus puniuntur. Refert Glossa ex Hebræorum opinione, quod secundum vires naturales, nihil magis efficiat, estque contrarium igneorum moribus serpentum, quam ignei metalli conspectus, qui ex se nequam erat antidotum veneni, sed insuper & illud acris irritabat. Unde notat noster Oleaster, quod si vires spectemus naturæ, conspectus huius serpentis ita huic contrarius erat infirmitati, ut secundum illas, omnino idè esset serpentem intueri, & interire. Cognoscatur igitur increduli per hoc Dei potentiam, quæ talis est, ut partem sit quod incolumem seruet eum in vitæ incolumitate: & insu-

tes impleuit, quod diuina cōtra illas iniuria de-
 creuerat. Ceterū quod grandinem acceperit, &
 gelū vt educeret, accenderetque ignem, nec non
 virtutem eius excitaret, signū est tale, quale vel
 nullum. Hic autem per omnia potentissima Dei
 virtus innotescit: etenim grando & glacies in
 manibus cuiuscumque hominis vim habent ex-
 tinguedi ignē etiā vehementissimū in manibus
 autē omnipotentis ipsa est glacies quæ ignē ac-
 cendit, ignē conseruat, ignemque corroborat, ve-
 tentum Dei manus sola operari potest & quicū-
 que producere, effectum, quocumque merito ei
 placuerit, quantum per illud naturā effectus pro-
 ducat contrarios, nec in hoc tamen vllam infert
 rerum naturā violentiā. Quia vt dicit D. Aug. nō
 hū est magis euilibet creaturæ naturale, quā
 imperio sui Creatoris obedire: quāuis enim
 quælibet creatura suā propriā habeat inclinatio-
 nem naturalem, ad aliquā vim sibi conueniētes
 determinatā, luxuriam naturam, eo modo vt
 non possit ad aliud contrarium inclinari, nisi sui-
 ferendo violentiam: verum tamen sicut prima &
 radicalis inclinatio creaturæ ea est, vt suo sit
 subiecta Creatori. & in omnibus, ac per omnia
 eius obediat prompta imperio: hoc dicitur, ope-
 rari & facere magis naturaliter, secundū incli-
 nationem naturæ suæ quod auctor naturæ supie-
 mus vult vt operetur. Hoc docet Philosophia,
 hoc euidenter probat S. Theologia, hoc ipsūms
 eloquiū clamat dicendo iuxta illud Salomonis.
 Hoc enim mirabile erat, in aqua, quæ omnia extin-
 guit, plus ignis valebat, &c. Et quocumque tempore, in
 aqua supra virtutē ignis, exardescēbat vnaqueque
 nix autem & glacies sustinebant: vni ignis, & non
 tabescebat. Vt sapior loquitur Salomon de igne,
 de nix, de grandine, de glacie, sicut de eo qui
 cum libertate operatur, etenim exardescere op-
 pus est eius, qui in eo procedit secundum in-
 teriorem naturæ suæ inclinationem: Ignis igitur,
 ait, exardescēbat, nouasque resumebat vires in
 ipso frigore nix, glacies & aquarum, que in
 illis exardescēbat: nec in hoc tamen vllam pa-
 tiebantur violentiam, quāuis omnis iuxta na-
 turalem suam operabantur inclinationem: quia
 illa, sicut & aqua, operabantur secundum id,
 quod illis, se velle de clarabat Dei potentissima
 voluntas: quocirca canit Dauid, Ignis grando, nix,
 glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum
 eius.
 Ex prædictis euidenter infero, quod Christus
 Dominus, quando luto voluit oculos huius cæ-
 ci, lumen illi largitus, per hoc intendit mā-

nifestare in hoc opere: opus hoc esse Dei: quia
 in illo operari volebat iuxta modum Deo pro-
 prium, qui per contraria media ipsos producit
 effectus: etenim vt natura Dominus absolutus
 vult eos produci: quod mirabili modo in huius
 cæci illuminatione innotescit: quia vt visum illi
 tribuar, oculos eius loco obliuit. En tibi hic lu-
 cem celestem Christum, quæ ratione diuinæ
 suæ virtutis claritatem manifestet in tenebris:
 non in eo quod simpliciter cæco restituit ocu-
 los, sed medio contrario; luto oculis obliuens,
 & quia lutum ex se non potest oculos cæcis da-
 re: lumen sed potius eosdem obcæcare; opera-
 tur, sicut Deus, quocumque modo sibi placet, & quomo-
 dolibet medio.

**§. 17. Fecit lutum. Opus hic declaratur Re-
 demptionis & id quod ait D. Iohannes. Quod
 factum est ipso, vita erat.**

Descendendo magis ad particularia in hu-
 manis cæci illuminatione, declarat Christus
 præclariora sua ac magis stupenda ope-
 ra; & facientis in tenebris illis lux illa diuina
 resplendet. Lucem illam emittamus creationis:
 hic enim se hominis ostendit creatorem: vt
 omnes SS. Patres adnotarunt: qui namque (prout
 ad rem expendunt D. Irenæus, & notat D. Chry-
 sostomus: ex quo sumpsit D. Thomas) ex luto huius
 teneriorem partem humani corporis efforma-
 uit, & quæ minus quid eximium habet, cum Ioh-
 luto scilicet oculos, sufficiens probat, quod ip-
 se sit, qui corpus eius de luto composuit: *Vniuer-
 sa creatura homo est. præstantissimus* (asserit D. D. Chry-
 Chrystosomus) *Et inter membra nostra oculus: Ho. 55. in
 manū hęc a proportione paruus sit, maxime tamen ne- Ioh. T. 3.
 cessarius: qui totum corpus gubernat, sicut lucerna
 omnium memororum: quod enim sol mundo, hoc
 oculos corpori: ext. nō solē omnia perducunt, &
 turbantur. ita amissis oculis, pedes, &c. Quare vt
 regio quodam loco in altiori corporis parte sedem
 feratur, & ceteris præstat sensibus. Ad opera
 procedamus Christo præcipua propter quæ venit, Opus
 de quibus ait: *Nō oportet operari opera eius, qui Christi
 misit me.* Quorum omnium primiceriū ac prin-
 cipale statui ut humani generis redemptio. Hoc
 opus est eminenti simū, de quo prædixit Iſaias, humani
 renouat Dōctor gentium: quod nec oculos vi-
 dit, nec auris audiuit, nec creatus capere potuit
 intellectus, opus suæ sapientię, inquit idem Do-
 ctor gentium, vt illud nec hominis, nec Angeli
 comprehendere possit.*

X.
 Que
 sit crea-
 turæ
 natu-
 ralis
 opera-
 tio.
 Lib. de
 Mira-
 bi. S.
 script.
 ca. 22.
 Sap. 16
 17.
 XI.
 Om-
 nes
 crea-
 turæ
 obe-
 diunt
 crea-
 tori.
 Pf. 48.
 21.

34
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100